

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Sveriges
Kommuner
och Regioner

HANDBOK I KOMMUNAL KRISBEREDSKAP

4. RISKKATALOG

Kemiska och explosiva händelser

**Handbok i kommunal krisberedskap – 4. Riskkatalog
– Kemiska och explosiva händelser**

Det här kapitlet är en del av publikationsserien *Handbok i kommunal krisberedskap* där fler kapitel finns.

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Produktion: Advant

Publikationsnummer: MSB2064 – reviderad september 2023
Tidigare utgiven: november 2022

Innehåll

Kemiska och explosiva händelser	4
Om riskområdet	4
Kort om konsekvenser	5
Osäkerhetsbedömning	6
Utveckling och trender	7
Exempel på inträffade händelser	8
Ansvar och roller	10

Kemiska och explosiva händelser

Som stöd till riskkatalogen finns en användarguide som beskriver syftet med riskkatalogen och förklaringar till den information som finns i respektive kapitel.

Om riskområdet

Riskområdet omfattar allvarliga händelser med skadliga kemikalier (C-ämnena), allt från olyckor till fredstida kriser, antagonistiska angrepp och krigshandlingar. Kemikalier är nödvändiga för det moderna samhällets funktionalitet. De används för grundläggande behov såsom vattenrening och i tillverkningen av en lång rad produkter, från läkemedel till plaster. Kemikalier transporteras därför också i stora mängder. En del kemikalier har farliga egenskaper och kan därför orsaka skador på växter, djur och/eller människor om de hanteras på ett felaktigt sätt eller nyttjas i antagonistiska angrepp (exempelvis av kriminella, terrorister eller stater). Regelverken inom området¹ tar sikte på att förebygga industri- och transportolyckor som innefattar kemiska ämnen med farliga egenskaper. Konventionen om förbud mot kemiska vapen (CWC²) reglerar exempelvis förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen.

Vissa kemikalier har explosiva egenskaper (E-ämnena) och kan därför orsaka skador om de hanteras på ett felaktigt sätt eller nyttjas i antagonistiska angrepp (exempelvis av kriminella, terrorister eller stater). E-ämnena av olika slag behövs bland annat i beredningen av mark inför byggen, anläggandet av tunnlar och i gruvnäringen. E-ämnena transporteras därför också i stora mängder. E-ämnena kan förorsaka direkt skada genom tryckvåg, splitter och/eller värmestrålning, men kan också användas för att sprida farliga ämnen, exempelvis genom så kallade smutsiga bomber där till exempel E-ämnena och radiologiska (R) ämnen kombineras. Regelverken inom området³ tar främst sikte på att förebygga och hantera olyckor, men innehåller även krav på kontroll av de som ska hantera sprängämnen och sprängämnesprekursorer.

1. Exempelvis lagen (2006:263) om transport av farligt gods, lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

2. För mer information: Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW). (2022). *Chemical weapons convention*. Hämtad 2022-09-09: <https://www.opcw.org/chemical-weapons-convention>

3. Exempelvis lagen (2006:263) om transport av farligt gods, lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer.

Läs mer

Vid farliga verksamheter hanteras stora mängder kemikalier eller så kan verksamhet bedrivas som av andra skäl medför risker för allvarliga skador på människor eller miljön.

→ [Farlig verksamhet \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/verksamhet/farlig-verksamhet)

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som kan orsaka skador på människor, miljö eller egendom, om de inte hanteras på rätt sätt under en transport. Bestämmelser som reglerar detta heter ADR och RID. Om du ska transportera farligt gods krävs oftast en ADR-utbildning.

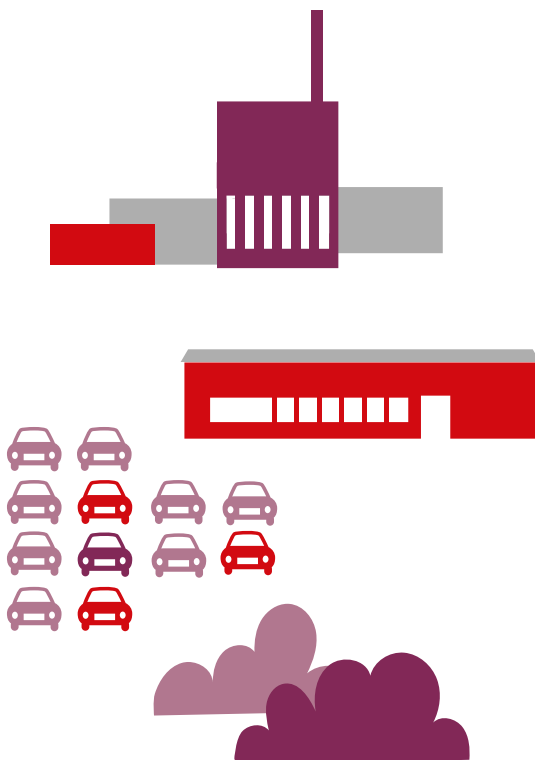
→ [Farligt gods \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/gods/farligt-gods)

Farliga ämnen ingår i MSB:s beslutsstöd för räddningstjänst (RIB), som används för att söka information om farliga kemikalier och andra produkter som klassificeras som farligt gods.

→ [Farliga ämnen \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/amer/farliga-amnen)

Hantering av brandfarliga och explosiva varor är förenat med särskilda risker. MSB skriver bland annat regler och ger vägledning med syftet att förhindra och begränsa konsekvenserna av olyckor med brandfarliga och explosiva varor.

→ [Brandfarligt och explosivt \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/amer/brandfarligt-och-explosivt)

Kort om konsekvenser

Konsekvensen av en storskalig händelse med C- och E-ämnen kan vara alltifrån begränsade till katastrofala, beroende på flera faktorer. För kemikalier beror konsekvenserna främst på hur farliga egenskaper de har och hur långt de kan spridas. Akuttoxiska gaser är ur denna aspekt de ämnen som kan ge de största konsekvenserna. För E-ämnen är typen av effekt (detonation, kaststycken/splitter eller brand) väsentlig för utfallet av en olycka. Oavsett om det är fråga om ett C- eller ett E-ämne är den involverade mängden en avgörande faktor.

Toxiska kemikalier används bland annat inom den kemiska industrin, även i gasform (då oftast kondenserade eller komprimerade). Giftiga gaser kan, via luften, spridas långt från platsen där de släppts ut, även över nationella gränser. Exponeringen av gas sker framförallt via luftvägarna, vilka kan vara svåra att skydda. C-ämnen kan även vara fasta eller flytande och spridas exempelvis via dricksvatten. Vissa C-ämnen används till exempel i stor skala i gruvnäringen.

Industriolyckskonventionen tillämpas vid förebyggande av olyckor och vid beredskap, även vid verkningar av industriolyckor med gränsöverskridande effekter orsakade av naturkatastrofer. Antalet verksamheter som är berörda av industriolyckskonventionen är få. De nordiska grannländerna har notifierat varandra om sådan berörd verksamhet, till exempel Kemira i Helsingborg samt Outokumpu i Tornio, Röyttä.

Läs mer

→ [Konvention om gränsöverskridande effekter av industriolyckor \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/om-regeringen/2018/08/konvention-om-gransoverskridande-effekter-av-industriolyckor)

E-ämnen skiljs åt på typen av effekt. Mass-exploderande E-ämnen ger upphov till en detonativ stötvåg som kan radera byggnader och allvarligt skada, och även döda människor.

Till denna kategori hör vanliga sprängämnen som dynamit. E-ämnen som inte är mass-exploderande kan ge upphov till splitter med hög energi eller explosionsartad brand.

Effekterna av explosioner är dock relativt begränsade i sin geografiska utsträckning, och bedöms därför inte ha potential för gränsöverskridande konsekvenser. Trycket från en detonation avtar snabbt med avståndet, splitter, kaststycken och värmestrålning når inte så pass långt att gränsöverskridande effekter blir aktuella om inte verksamheten ligger dikt an landsgränsen.

C- och E-ämnen samt prekursorer för tillverkning av denna typ av ämnen kan användas för attentat. Terrorism och annan allvarlig brottslighet med C- och E-ämnen kan på flera sätt orsaka skada på både verksamheten och samhället men föranleder i stort sett samma konsekvenser som ovan. Det kan röra sig om angrepp mot en förvaringsplats, exempelvis en anlagd brand i ett förråd med E-ämnen eller en explosion som får en trycksatt behållare med C-ämnen att öppna upp och släppa ut innehållet. Stölder av C- och E-ämnen från verksamheter kan ske för att användas i attacker utanför anläggningen, av utomstående såväl som av personer inne i verksamheten.

En kemisk industri kan utgöra ett mål i sig då ett sabotage kan få stora konsekvenser i form av utsläpp av skadliga ämnen, brand eller explosion i verksamheten. En distributör, lagerhållare, återförsäljare eller användare kan råka ut för stöld av kemiska produkter som kan användas för att orsaka skada på annan plats.

Kemiska stridsmedel är ämnen som omgärdas av särskilda restriktioner och regleras enligt CWC. Dessa används inte i vanlig kemisk industri. De mest kända kemiska stridsmedlen är nervgaser och hudskadande gaser. Nervgaser är mycket giftiga ämnen som via inandning eller via hudkontamination kan vara dödliga inom några minuter. Hudskadande gaser till exempel senapsgas, är vätskor som förstör huden, slemhinnorna och ögonen inom några minuter eller timmar. Symtom från senapsgas kan vara fördröjda i flera timmar.

Läs mer

MSB arbetar med att förhindra terrorism och annan allvarlig brottslighet med farliga ämnen. MSB ansvarar för prövning av tillstånd till sprängämnesprekursorer och ger ut vägledningar om detta, om transportskydd och om hanteringen av kemiska produkter. Vid hantering av explosiva varor ställer MSB:s föreskrifter krav för att förhindra stölder.

- [Förebyggande av brott med farliga ämnen \(msb.se\)](#)
- [Kan era kemikalier användas för terrorattacker? \(msb.se\)](#)

Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) är en permanent arbetsgrupp med personal från Säkerhetspolisen, Försvarets radioanstalt (FRA) och Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must). Uppgiften är att göra strategiska bedömningar av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen på kort och lång sikt. NCT producerar även strategiska analyser av händelser, trender och omvärldsutveckling med koppling till terrorism som berör, eller kan komma att beröra, Sverige och svenska intressen.

- [Nationellt centrum för terrorhotbedömning \(sakerhetspolisen.se\)](#)

På Totalförsvarets forskningsinstitutets (FOI) webbplats finns svar på några av de vanligaste frågorna kring kemiska vapen.

- [Svar på vanliga frågor om kemiska vapen \(foi.se\)](#)

Osäkerhetsbedömning

Verksamheter med hantering av farliga ämnen (exempelvis giftiga, frätande, brandfarliga eller explosiva ämnen) innebär risker där konsekvenserna för människors liv, hälsa, miljö och egendom kan bli omfattande. Både vid prövning av tillåtlighet av verksamheten och vid den fysiska planeringen runt verksamheten saknas enhetliga riskvärderingsprinciper och likartade riskanalysmetoder för att bedöma vilket avstånd som är rimligt mellan en verksamhet och dess omgivning. (För E-ämnen finns dock rekommenderade skyddsavstånd i regelverken⁴.) Avståndet mellan omgivningen

4. MSB:s föreskrifter (MSBFS 2019:1) om hantering av explosiva varor.

och de farliga ämnena är oberoende av andra säkerhetshöjande eller konsekvensreducerande åtgärder som vidtagits.

I de fall riskanalysmetoder använts som lägger större fokus på sannolikheten att händelsen inträffar, kan avstånden mellan verksamhet och omgivning vara kortare jämfört med om en riskanalysmetod som tar större hänsyn till konsekvensen. En fortsatt utveckling av att avstånden mellan industri och omgivning krymper kan påverka tillåtligheten för industrin på grund av att riskerna blir för hög. Olika förutsättningar vid bedömning av risker leder till varierande avstånd mellan verksamheter som hanterar farliga ämnen och dess omgivning. I förlängningen påverkar det också samhällets förmåga att motstå händelser.

Vissa riskanalysmetoder tar enbart hänsyn till dödsfall, när händelsen kan leda till många skadade som bör vara styrande för acceptansen och i förlängningen vilken förmåga samhället behöver ha, exempelvis sjukvården. I andra riskanalysmetoder utesluts vissa scenarier från den fortsatta riskanalysen då de bedöms ha så låg sannolikhet att inträffa och därför analyseras inte scenariot vidare. Dessa uteslutna scenarier och dess konsekvenser kan möjligtvis vara intressanta vid bedömning av händelser vars sannolikhet är svårare att beräkna, exempelvis antagonism.

Läs mer

MSB har gett ut vägledning som beskriver hur storskalig kemikaliehantering och dess risker kan hanteras vid etablering av verksamheterna och exploatering i nära anslutning till dessa.

→ [Samhällsplanering och riskhantering i anslutning till storskalig kemikaliehantering \(msb.se\)](#)

Utveckling och trender

En utveckling som kan påverka konsekvenserna av en olycka med C- och E-ämnen är att bebyggelse tenderar att flytta närmare verksamheter som hanterar dessa ämnen och även närmare trafikleder där farligt gods transporteras. Det som tidigare var obebyggda ytor eller industriområden kan med tiden bebyggas utan att tillräcklig hänsyn tas till hanteringen av farliga ämnen hos de aktuella verksamheterna.

En ytterligare utveckling relaterar till cyberområdet. Vartefter den kemiska industrin blir mer avhängig elektroniska system ökar också risken för att antagonister tar sig in i systemen och orsakar skada genom att exempelvis styra om flöden eller stänga av kritiska delar av anläggningar såsom till exempelvis kylning.

Ett antal farliga verksamheter ligger vattennära vilka skulle bli direkt sårbara vid översvämningar och förhöjda vattennivåer som följd av klimatförändringar. Översvämningar medför också en ökad risk för erosion som kan minska stabiliteten i näraliggande jordmassor. Underminering av marken varpå stora anläggningar, såsom cisterner, står kan medföra risk för haverier med potentiellt stora konsekvenser i form av kemikalieutsläpp. Även bortfall av elförsörjning på grund av översvämning kan leda till olyckor med kemikalier, exempelvis på grund av att kritisk kylning eller stabilisering upphör.

Se även

→ [Handbok kommunal krisberedskap – Översvämningar \(msb.se\)](#)

→ [Handbok kommunal krisberedskap – Ras och skred \(msb.se\)](#)

Exempel på inträffade händelser

Olyckor med allvarliga konsekvenser

Bland de mest uppmärksammade olyckorna med C-ämnen återfinns katastroferna i Seveso (Italien) år 1976, Bhopal (Indien) år 1984 och Schweizerhalle (Schweiz) år 1986. I Seveso skedde ett utsläpp av dioxin i samband med att kontrollen tappades över en kemisk reaktion. Inga människor dog, men många djur avled och samhällspåverkan blev stor. I Bhopal är dödssiffran omdebatterad, men minst 3000 människor avled vid ett stort utsläpp av metylisocyanat. I Schweizerhalle skedde ett stort utsläpp av giftiga kemikalier i samband med en brand, vilket ledde till att en stor del av det biologiska livet i floden Rhen slogs ut. Samtliga tre olyckor har spelat stor roll för utformningen av dagens europeiska kemikalielagstiftning, framförallt det så kallade Sevesodirektivet.

Läs mer

EU har utarbetat och antagit Seveso-direktivet för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalielyckor. Sverige har infört direktivet genom Sevesolagstiftningen.

→ [Seveso \(msb.se\)](https://www.msb.se/seveso)

Ett exempel på en olycka med giftiga kondenserade gaser är tågurspårningen i Graniteville (USA) år 2005. Urspårningen orsakade ett stort utsläpp av giftig klorgas. Nio personer omkom, mer än 250 skadades och tusentals evakuerades från sina hem, även de ekonomiska konsekvenserna blev stora.

Ett gasutsläpp (styrenas) inträffade i Andhra Pradesh (Indien) i maj år 2020, varvid drygt tio personer avled och hundratals fördes till sjukhus. Anläggningen tillverkar polystyrenprodukter och skulle öppna upp för första gången sedan slutat av mars samma år. Den nedstängning som skett till följd av Covid-19 pandemin kan ha bidragit till att olyckan inträffade.

Sverige har på senare år varit förskonad från olyckor med allvarliga konsekvenser såsom dödsfall och många skadade utanför den berörda verksamheten. Ett antal händelser med samhällspåverkan har dock inträffat. Ett exempel är tågurspårningen i Kälarne, Bräcke kommun, år 1997 som involverade flera farliga ämnen bland annat ammoniak, svavel-dioxid och etylenoxid. En utrymning inom 500 meters radie utfördes. I den veckolånga räddningsinsatsen var 500 personer inblandade.

Läs mer

→ [Olycka med godståg nr 5800 med farligt gods SSV Kälarne, Bräcke kommun \(havkom.se\)](https://www.havkom.se/olycka-med-godstog-nr-5800-med-farligt-gods-ssv-kaelarne-bracke-kommun)

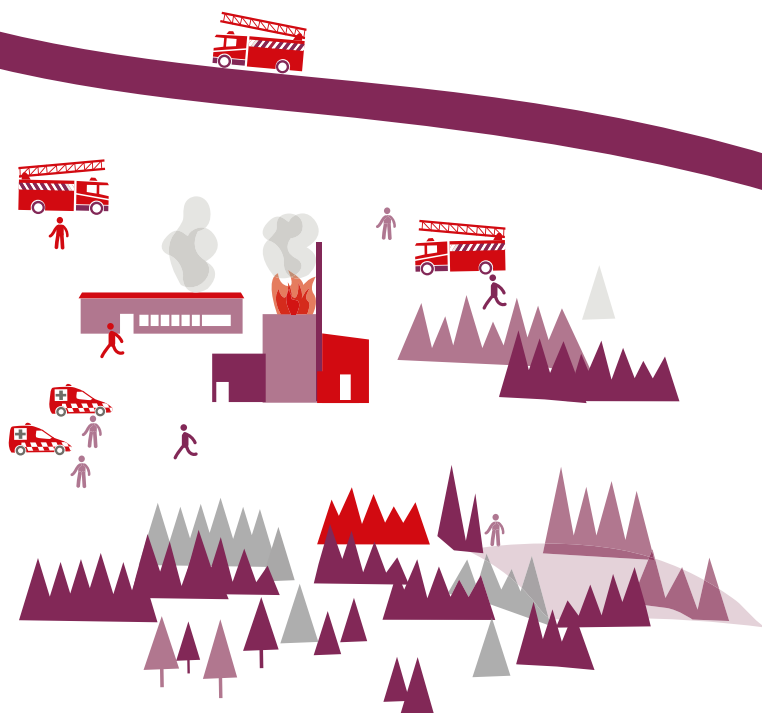
→ [Tågolyckan i Kälarne juli 1997: Observatörsrapport \(msb.se\)](https://www.msb.se/ta-golyckan-i-kaelarne-juli-1997-observatorsrapport)

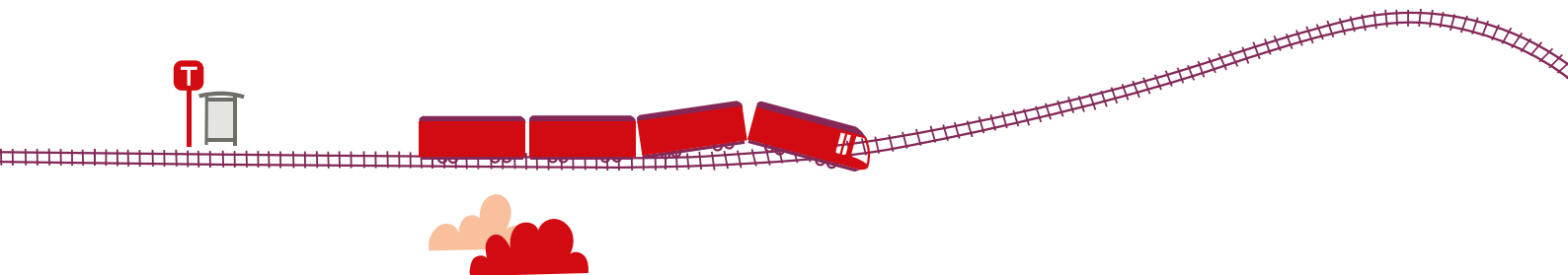
Vid en tågurspårning i Kungsbacka år 2005 bestod lasten av klorgas och det tog två veckor att bärga och tömma det havererade tåget.

Läs mer

→ [Tågurspårningen utanför Kungsbacka, 2005-02-28 \(msb.se\)](https://www.msb.se/ta-gursparningen-utanfor-kungsbacka-2005-02-28)

Under den så kallade Kemiraolyckan i Helsingborg år 2005 rämnade en cistern med svavelsyra som till stor del rann ut i den närliggande hamnbassängen. Ett gasmoln, troligtvis bestående av väteklorid, bildades. Vinden spred dock molnet åt ett håll som gjorde att allvarliga följder uteblev.

Läs mer

- [Olycka med utsläpp av svavelsyra vid Kemira Kemi AB i Helsingborg \(havkom.se\)](https://havkom.se)
- [Undersökning av räddningsinsatsen vid olyckan på Kemira Kemi AB, Helsingborg 4–7 februari 2005 \(msb.se\)](https://msb.se)

Det har skett många stora explosionsolyckor genom tiderna, men de allra flesta har inte med sprängämnen att göra. Det rör sig ofta om gas- eller dammexplosioner (som uppkommer när en blandning av luft och brännbar gas/damm antänds i slutna utrymmen), lagring av fyrverkerier⁵ eller explosioner av olika former av ammoniumnitrat⁶. De större explosionsolyckor som skett med faktiska sprängämnen härrör ofta till försvarsindustrin och många av dem skedde under världskrigen. I närtid skedde år 1976 en explosion i en ammunitionsfabrik i Lapua (Finland) där 40 arbetstagare avled. På en militärbas på Cypern skedde år 2011 en stor explosion av diverse ammunition och sprängämnen varvid 13 personer avled.

Terrorism och annan brottslighet

Det finns flera sentida europeiska exempel på terrorism där E-ämnen nyttjats⁷, så även i Sverige med den terrorist som sprängde sig själv till döds med egentillverkade sprängämnen på Bryggaregatan i Stockholm i december år 2010. Flera åtgärder har vidtagits för att minska tillgången till de utgångsämnen (prekursorer) från vilka sprängämnen kan tillverkas, men hotet från terrorism med sprängämnen är fortsatt aktuellt.

En problematik i Sverige på senare tid är den illegala användningen av E-ämnen, där sprängningarna i exempelvis Linköping i juni år 2019 och Stockholm i januari år 2020 innebar betydande fara för allmänheten. Bomberna i Linköping och Stockholm hade placerats i direkt anslutning till bostadshus och resulterade i omfattande skador.

Användningen av C-ämnen har inte varit lika vanligt som E-ämnen, även om det finns ett par uppmärksammade fall de senaste åren med förgiftningarna av Sergej Viktorovitj Skripal och Aleksej Anatoljevitj Navalnyj. Vad gäller händelser med stora konsekvenser är den mest välkända sarinattackerna i Tokyos (Japan) tunnelbana år 1995, där 13 personer avled och ett tusental skadades. Ett annat exempel på ett C-relaterat attentat ägde rum mot en kemisk industri i Frankrike år 2015 då en chaufför med behörighet till anläggningen körde in sitt fordon i en byggnad med gasflaskor för att få dem att explodera (vilket dock inte skedde).

5. Exempelvis Enschede (Nederländerna) år 2000, Kolding (Danmark) år 2004 och Istanbul (Turkiet) år 2008.

6. Exempelvis Toulouse (Frankrike) år 2001, West (USA) år 2013, hamnstaden Tianjin (Kina) år 2015 och Beirut (Libanon) år 2020.

7. Exempelvis Madrid (Spanien) år 2004, London (Storbritannien) år 2005, Oslo (Norge) år 2011, Paris (Frankrike) år 2015, Bryssel (Belgien) år 2016 och Manchester (Storbritannien) år 2017.

Ansvar och roller

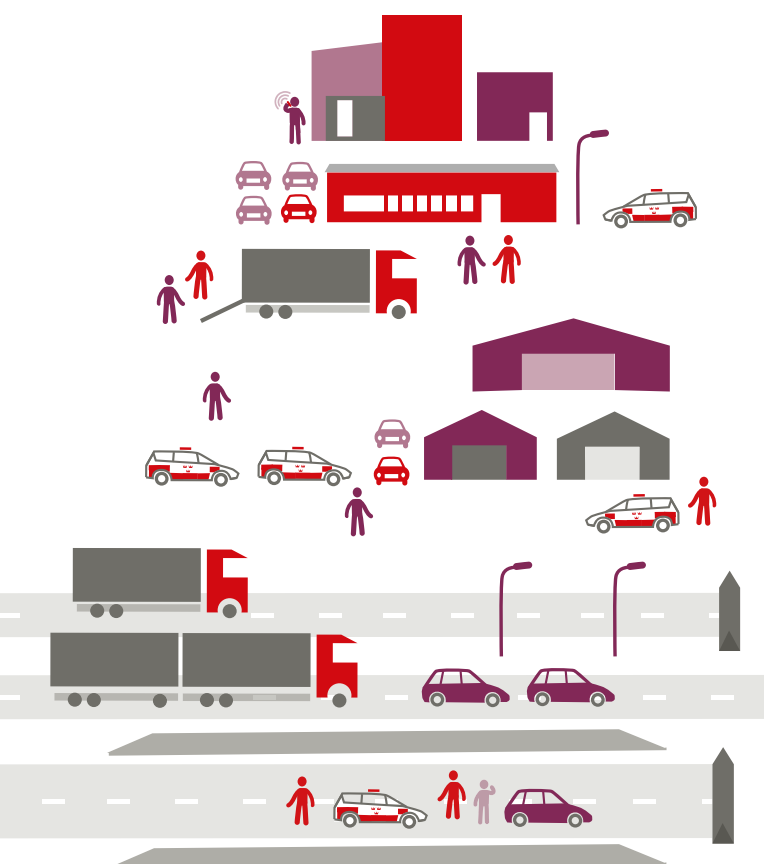
Ett stort antal aktörer på lokal, regional, central och nationell nivå har olika ansvar, roller och funktioner vid händelser med C- och E-ämnen. Nedan beskrivs några av de aktörer som är verksamma inom C- och E-området (utan inbördes ordning). Det är dock ingen heltäckande beskrivning.

Läs mer

På krisinformation.se finns information om ansvaret för kemikalieolyckor på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

→ [Samhällets beredskap för kemikalieolyckor \(krisinformation.se\)](http://krisinformation.se)

Försvarsmakten

Totalförsvarets skyddscentrum i Umeå (SkyddC) är Försvarsmaktens kunskapscentrum för skydd mot CBRN-händelser. Vid SkyddC finns ett CBRN-kompani som är ett försvarsmakts-gemensamt insatsförband. Förbandet består av två delar, ett kompani respektive en stabs-enhet CBRN. De ska kunna verka tillsammans med både militära förband och andra samhälls-resurser inom totalförsvaret.

Inom E-området hyser Försvarsmakten ett ammunitions- och minröjningscentrum – Swedish EOD and Demining Centre (Swedec). Swedec är Sveriges kompetenscentrum för nationella och internationella uppgifter inom ammunitions- och minröjning. Swedecs huvudsakliga uppdrag är att verka inom totalförsvaret, med fokus på utbildning, utveckling och operativt stöd.

Läs mer

→ [CBRN-kompaniet \(forsvarsmakten.se\)](http://forsvarsmakten.se)

→ [Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum – Swedec \(forsvarsmakten.se\)](http://forsvarsmakten.se)

Kommunen

Enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) ska respektive kommun ange risker för olyckor som kan leda till räddningsinsatser⁸ med verksamheter som hanterar farliga ämnen och som exempelvis omfattas av Sevesodirektivet⁹. Kommunen ska ta fram en plan för räddningsinsatser för verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningens högre kravnivå.

Läs mer

→ [Myndigheters skyldigheter \(msb.se\)](http://msb.se)

8. 3 kap. 3 och 8 §§ lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

9. Direktiv 2012/18/EU om åtgärder för att förebygga och begränsa faran för allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår.

Kommunen är även tillstånds- och tillsynsmyndighet för hantering av brandfarliga och explosiva varor i många fall, och har tillsynsuppgifter vad gäller sprängämnesprekursorer.

Räddningstjänsterna är centrala i hanteringen av en händelse med C- eller E-ämnen. Vid en händelse kan även andra blåljusaktörer bli inblandade, det vill säga sjukvård och polis, och samverkan mellan dessa är viktig. Konsekvenser från C- och E-ämnen kan även påverka kommunens dricksvattenproduktion samt verksamhet inom renhållning.

Kommunen rekommenderas att i sin översiktsplan redovisa riskerna för storskalig kemikaliehantering så att kommunen har en helhetsbild över riskerna. MSB tillhandahåller en vägledning som kan användas som ett underlag för kommunens samhällsplanering.

Läs mer

- [Utgångsämnena till hemgjorda bomber – sprängämnesprekursorer \(msb.se\)](#)
- [Samhällsplanering och riskhantering i anslutning till storskalig kemikaliehantering \(msb.se\)](#)

Se även

- [Handbok i kommunal krisberedskap – Dricksvatten \(msb.se\)](#)
- [Handbok i kommunal krisberedskap – Renhållning \(msb.se\)](#)

Läkemedelsverket/ Giftnationscentralen

Giftinformationscentralen informerar om risker, symtom och behandling vid olika typer av akut förgiftning med bland annat läkemedel, kemiska produkter och biologiska toxiner. Telefonrådgivningen är tillgänglig dygnet runt alla dagar på året för allmänhet och sjukvårdsinstanser.

Läs mer

- [Giftinformationscentralen \(giftinformation.se\)](#)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

MSB har till uppgift att utveckla och stödja samhällets beredskap och arbeta med samordning mellan berörda aktörer både i det förebyggande och hanterande skedet, bland annat inom C- och E-händelser. MSB skriver bland annat regler och ger vägledning med syftet att förebygga, förhindra och begränsa konsekvenserna av olyckor med brandfarliga och explosiva varor. MSB stödjer Sveriges aktörer från lokal till nationell nivå, bland annat med hjälp av aktörsgemensamt framtagna inriktningar och strategier för att öka förmågan att hantera olyckor och kriser med CBRNE. MSB ansvarar för prövning av tillstånd till sprängämnesprekursorer och ger ut vägledningar om detta, om transportskydd och om hanteringen av kemiska produkter. Vid hantering av explosiva varor ställer MSB:s föreskrifter krav för att förhindra stölder.

MSB RIB är ett informationssystem som är till för att underlätta för operativ räddningstjänst vid arbetet på en olycksplats, i det förebyggande arbetet samt vid övning/utbildning. MSB RIB innehåller information om kemikalier, bland annat C- och E-ämnen, och stöd för hur räddningstjänsten bör agera vid en olyckshändelse med dessa. Informationen är användbar även för övriga blåljusaktörer (ambulans och polis) och för andra aktörer.

Läs mer

- [Brandfarligt och explosivt \(msb.se\)](#)
- [CBRNE \(msb.se\)](#)
- [Förebyggande av brott med farliga ämnen \(msb.se\)](#)
- [RIB Sök \(rib.msb.se\)](#)

MSB har förberedda förstärkningsresurser som kan ställas till förfogande för situationer som är alltför komplex, omfattande eller långdragen för en regions samlade resurser. Stödet till en drabbad aktör kan anpassas utifrån det behov som uppstår. Förstärkningsresurserna består av utrustning samt utbildad och övad personal som kan utgöra stöd vid en insats. Resurserna är främst avsedda för nationellt bruk, men kan i vissa fall också användas internationellt. En av dessa förstärkningsresurser är de så kallade kemenheterna som vid en händelse med farliga ämnen har till uppgift att stödja den lokala räddningstjänsten med kvalificerad personal och utrustning. En annan resurs är de två enheterna för avancerad indikering av farliga ämnen.

Läs mer

Det finns sex kemenheter som är strategiskt utplacerade över hela landet. Deras uppgift är att stödja den lokala räddningstjänsten med kvalificerad personal och utrustning vid en händelse med farliga ämnen.

→ [Kemenheter \(msb.se\)](https://www.msb.se/kemenheter)

I syfte att höja räddningstjänstens förmåga att hantera händelser med okända ämnen har en avancerad indikeringsenhet utvecklats.

→ [Indikering av farliga ämnen \(msb.se\)](https://www.msb.se/indikering-av-farliga-amnen)

Näringslivet

Ytterst är det verksamhetsutövaren (företaget) som är ansvarig för att verksamheten genomförs enligt gällande regler, samt har de tillstånd som krävs. Verksamhetsutövare ska rapportera inträffade händelser till MSB enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE), lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och lagen (2006:263) om transport av farligt gods (LFG).

Läs mer

→ [Olycksrapportering brandfarliga och explosiva varor \(msb.se\)](https://www.msb.se/olycksrapportering-brandfarliga-och-explosiva-varor)

→ [Rapportera olyckor och tillbud vid transport av farligt gods \(msb.se\)](https://www.msb.se/rapportera-olyckor-och-tillbud-vid-transport-av-farligt-gods)

Ett antal stora företag har tecknat avtal om att ingå i det som kallas Företagens kemiberedskap. Detta innebär att de, vid en kemikalieolycka som omfattar någon av företagets produkter eller närbesläktade ämnen, har åtagit sig att medverka i kommunal eller statlig räddningstjänst. Detta kan de göra dels genom telefonrådgivning, men också genom att vid behov delta i räddningsarbetet på platsen för olyckan.

Läs mer

Olyckor med kemikalier kan vara komplicerade och kräver ibland särskilda expertkunskaper och särskild utrustning för att kunna hanteras på ett effektivt och säkert sätt. För att bistå räddningstjänsten med sådan kunskap och materiel finns ett särskilt avtal med ett antal företag inom kemikaliesektorn.

→ [Företagens kemiberedskap \(msb.se\)](https://www.msb.se/foretagens-kemiberedskap)

Polismyndigheten

Polismyndigheten hanterar beslag av eller undersöker farliga ämnen i samband med brottsutredningar, brandplatser i ett brottsutredande syfte. Exempel på farliga ämnen kan vara explosiva ämnen, pulverbrev eller narkotika. Polismyndigheten har nationella bombskyddet med beredskap att genomföra insatser i hela landet.

Nationellt forensiskt centrum (NFC) är en del av Polismyndigheten som i nära samverkan med utredningsverksamheten leder, utvecklar och utför forensiskt arbete vid brottsbekämpning. NFC ska kunna spårsäkra all misstänkt material oavsett om det är kontaminerat av olika farliga ämnen.

Tullverket

Tullverket arbetar med C- och E-ämnen ur ett gränsskydds- och tullperspektiv. Tullverket har befogenheter att kontrollera införsel av explosiva varor vid gräns mot annat EU-land samt förverka dessa varor.

Ett samarbete mellan:

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Sveriges
Kommuner
och Regioner